

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Označení materiálu:	VY_32_INOVACE_HLAVE_CESKYJAZYK1_09
Název materiálu:	Vypravování
Tematická oblast:	Český jazyk 1. ročník
Anotace:	Prezentace seznamuje žáky se slohovým útvarem vypravování, popisuje jeho znaky a principy výstavby textu.
Očekávaný výstup:	Žáci samostatně napíší vypravování.
Klíčová slova:	vypravování, přímá řeč
Metodika:	Slouží k opakování učiva o vypravování a jako podklad pro vypracování vlastního textu.
Obor:	Cukrář, prodavač, kuchař - číšník
Ročník:	1.
Autor:	Mgr. Věra Hladíková
Zpracováno dne:	26. 2. 2013

Prohlašuji, že při tvorbě výukového materiálu jsem respektoval(a) všeobecně užívané právní a morální zvyklosti, autorská a jiná práva třetích osob, zejména práva duševního vlastnictví (např. práva k obchodní firmě, autorská práva k software, k filmovým, hudebním a fotografickým dílům nebo práva k ochranným známkám) dle zákona 121/2000 Sb. (autorský zákon). Nesu veškerou právní odpovědnost za obsah a původ svého díla.

Vypravování

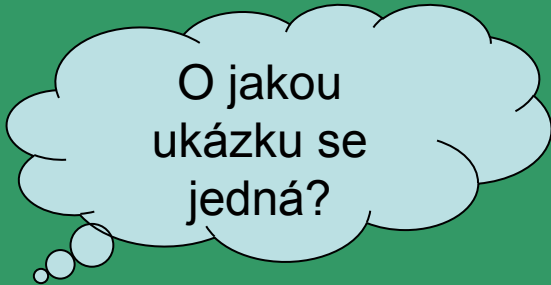
Vypravování

- slohový útvar obsahující děj
- vypravování by mělo obsahovat zápletku, dialogy postav a rozuzlení
- musí být zajímavé, poutavé, s dějovým spádem
- setkáváme se s ním v literatuře (pohádky, romány, povídky, pověsti...)

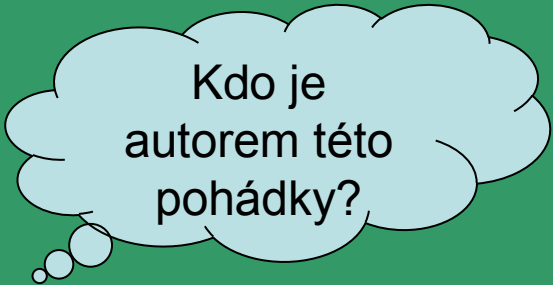
Ukázka vypravování

(...) Když přišli úplně blízko, viděli, že domeček je postavený z chleba a pokrytý perníkem a okna má ze světlého cukru. „Pustíme se do něj,“ řekl Jeníček, „a budeme mít požehnané jídlo. Já sním kus střechy, Mařenko, ty si můžeš z okna ulomit, to je sladké.“ Jeníček vztáhl ruku a ulomil si kousek ze střechy, aby zkusil, jak chutná, a Mařenka se postavila k okenním tabulím a začala je chroupat.

V tom se ze světnice ozvalo jemným hlasem: „Křup, křup, chroust, kdo mi láme perníček?“ Děti odpověděly: „To je vítr jenom, vítr, nebeské to dítě,“ a jedly dále, aniž by se nechaly vyvést z míry. Jeníčkoví střecha velmi chutnala, utrl si z ní tedy velký kus, (...)

O jakou ukázkou se jedná?

Kdo je autorem této pohádky?

Slovní zásoba ve vypravování

- užíváme spisovou češtinu, ale mohou se objevit i nespisovná slova
- slova hovorová
- zdrobněliny
- nevšední spojení

Slovní zásoba

zdrobněliny

(...) Když přišli úplně blízko, viděli, že **domeček** je postavený z chleba a pokrytý perníkem a okna má ze světlého cukru. „Pustíme se do něj,“ řekl **Jeníček**, „a budeme mít požehnané jídlo. Já sním kus střechy, Mařenko, ty si můžeš z okna ulomit, to je sladké.“ Jeníček vztáhl ruku a ulomil si kousek ze střechy, aby zkusil, jak chutná, a **Mařenka** se postavila k okenním tabulím a začala je **chroupat**.

hovorová slova

V tom se ze světnice ozvalo jemným hlasem: „**Křup, křup, chroust**, kdo mi láme **perníček**?“ Děti odpověděly: „To je vítr jenom, vítr, nebeské to dítko,“ a jedly dále, aniž by se nechaly vyvést z míry. **Jeníčkovi** střecha velmi chutnala, utrl si z ní tedy velký kus, (...)

Rozhovory postav

- rozhovory znázorňujeme v textu pomocí přímé řeči, která je zaznamenána uvozovkami

„Pustíme se do něj,“ řekl Jeníček, „a budeme mít požehnané jídlo. Já sním kus střechy, Mařenko, ty si můžeš z okna ulomit, to je sladké.“

Přímá řeč

Schéma přímé řeči

1. na začátku věty:

„Půjdeme dnes do kina,“ řekl Petr.

2. uvnitř věty:

Petr řekl: „Půjdeme dnes do kina.“

Doplňte uvozovky do textu

Když přišli doprostřed lesa, promluvil otec A teď nasbírejte dřevo, děti, rozdělám oheň, abyste neumrzly. Jeníček a Mařenka nanosili malou hromádku klestí. Klestí bylo zapáleno, a když se oheň rozhořel řekla žena Ted' si, děti k ohni lehněte a odpočiňte si, my půjdeme do lesa a dříví nasekáme. Až budeme hotovi, vrátíme se a vyzvedneme vás.

Řešení

Když přišli doprostřed lesa, promluvil otec:
„A teď nasbírejte dřevo, děti, rozdělám oheň, abyste neumrzly.“ Jeníček a Mařenka nanosili malou hromádku klestí. Klestí bylo zapáleno, a když se oheň rozhořel řekla žena. „Teď si, děti k ohni lehněte a odpočiňte si, my půjdeme do lesa a dříví nasekáme. Až budeme hotovi, vrátíme se a vyzvedneme vás.“

Vypravování může obsahovat

- charakteristiku postav (*měla červený čepeček, bílé punčochy a v ruce nesla košíček s vínem a koláčem pro babičku*)
- části výkladové
- popisy prostředí (*v hlubokém lese stála malá chaloupka, byla celá z perníku. Okna i dveře byly zdobené samými sladkostmi...*)

Forma

- Úvod: seznámení s prostředím, postavami a uvedení příběhu
- Stat': rozvíjení příběhu a zápletky (přímá řeč) stupňování děje a napětí mohou se objevit i dvě dějové linie
- Závěr: rozuzlení příběhu, ukončení, vyřešení problému

Oživení děje

- pomocí krátkých vět
Uslyšeli šramot. Skřípání. Bum! Rychle.
- střídáním přímé řeči
„Mlč už!“
„Jenže já jsem chtěl...“
„Ne,“ zakřičela matka.

Témata k zpracování

Napiš vypravování v rozsahu min. 2x A5, které bude obsahovat alespoň dvě postavy, přímou řeč a objeví se v něm popis prostředí.

1. téma: Večer u nás doma.
2. téma: Tenkrát o prázdninách.
3. téma: Pohádka nejen pro děti.
4. téma: Konec dobrý, všechno dobré.

Použitá literatura

Ukázky pohádek z :

Pohádky bratří Grimmů. Brno : Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-1914-3.